

Západočeská univerzita v Plzni
FAKULTA PRÁVNICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
DÁVKY PĚSTOUNSKÉ PÉČE
MIROSLAVA MIKEŠOVÁ

PLZEŇ, 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vytvořila zcela samostatně s využitím literatury a zdrojů informací vyjmenovaných v níže uvedeném seznamu.

V Plzni dne

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce paní Mgr. Iloně Kostadinovové, a to za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a připomínky, kterými přispěla k jejímu vypracování.

Zároveň bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za podporu nejen při psaní této práce, ale po celou dobu mého studia.

Obsah

Úvod.....	9
1 Rodina	11
1.1 Historický pohled.....	11
1.2 Funkce rodiny	12
1.2.1 Biologicko-reprodukční	12
1.2.2 Ekonomicko-zabezpečovací	13
1.2.3 Emocionální	13
1.2.4 Socializačně-výchovná	14
1.3 Typy rodin.....	15
1.3.1 Rodina funkční.....	15
1.3.2 Rodina problémová.....	15
1.3.3 Rodina dysfunkční	15
1.3.4 Rodina afunkční	15
1.4 Rodinná politika.....	16
1.4.1 Cíle.....	16
1.4.2 Systémy rodinných politik	17
1.5 Právní úprava rodiny.....	17
2 Náhradní péče o dítě	19
2.1 Právní úprava	19
2.2 Právní úprava na mezinárodní úrovni	20
2.3 Ústavní péče.....	21
2.3.1 Historie ústavní péče.....	22
2.3.2 Charakteristika ústavní péče	23
2.4 Formy náhradní rodinné péče	24
2.4.1 Osvojení	24
2.4.2 Poručenství.....	25
2.4.3 Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče	25
2.4.4 Pěstounská péče	26
3 Pěstounská péče.....	27
3.1 Práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče	27
3.2 Dohoda o výkonu pěstounské péče.....	28
3.3 Státní příspěvek na výkon pěstounské péče.....	29
3.4 Předpěstounská péče	29

3.5	Pěstounská péče na přechodnou dobu – profesionální pěstounská péče.....	30
3.6	Proces zprostředkování pěstounské péče	32
3.6.1	Podání žádosti o zprostředkování pěstounské péče	32
3.6.2	Posuzování žadatelů o zprostředkování pěstounské péče obecním úřadem obce s rozšířenou působností	33
3.6.3	Posuzování krajským úřadem	33
3.6.4	Výběr pěstounské rodiny	35
3.6.5	Navazování kontaktu s dítětem.....	35
3.6.6	Dohody o výkonu pěstounské péče.....	36
4	Dávky pěstounské péče	37
4.1	Příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	37
4.2	Odměna pěstouna.....	39
4.3	Příspěvek při převzetí dítěte.....	40
4.4	Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla.....	40
4.5	Příspěvek při ukončení pěstounské péče.....	41
4.6	Nárok na dávku pěstounské péče.....	41
4.7	Řízení o dávkách pěstounské péče.....	42
4.8	Poskytované služby.....	43
4.8.1	Terapie	44
4.9	Komparace s Britským modelem pěstounské péče.....	44
	Závěr.....	46
	Seznam použité literatury a jiné zdroje	48
	Seznam zkratk.....	50
	Seznam příloh	51
	Resumé	53

Úvod

Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala proto, že jsem se vždy zajímala o systém náhradní rodinné péče, zejména o institut pěstounské péče. Celé toto téma pokládám za velice důležité, neboť se zde rozhoduje o opuštěných či jinak zanedbaných dětech. Pěstounská péče je nejčastější forma náhradní rodinné péče a dle mého názoru se jedná o velice efektivní činnost. Díky fungujícím pěstounským rodinám mohou zanedbané a opuštěné děti opět pocítit radost ze života.

Každé dítě by mělo vyrůstat v láskyplné rodině. Už od raného věku potřebuje každý někam zapadnout a uvědomit si, že má domov. Avšak ne každé dítě má štěstí vyrůstat v plně funkční, biologické rodině. Tyto děti mají ale stále možnost opět najít svůj domov v náhradní rodinné péči. Ve své práci se věnuji pěstounské péči a dávkám z ní plynoucí.

Práce je systematicky rozdělena na čtyři hlavní kapitoly s několika podkapitolami. Nejprve ve své práci definuji rodinu a kladu důraz na to, jak moc je pro jedince důležité vyrůstat v rodině. Pokud rodina ztrácí svou funkčnost, je nutné dítě umístit do náhradní rodinné péče, které se věnuje druhá kapitola. V této části se zejména zabývám právní úpravou, protože v oblasti náhradní rodinné péče došlo k podstatným změnám: novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí v roce 2013 a v roce 2014 vstoupil v účinnost Nový občanský zákoník, do kterého se přesunulo celé rodinné právo. Při prozkoumávání tohoto tématu jsem si uvědomila, jak závažný dopad na dítě má umístění do ústavní péče. A tak pokládám za velice důležité do této kapitoly zařadit i ústavní péči včetně její historie.

Třetí kapitola je zaměřená na systém pěstounské péče. Novinkou jsou zde dohody o výkonu pěstounské péče, kterou musí uzavřít každý pěstoun od roku 2013. Vyzdvihla jsem důležitost předpěstounské péče, profesionální pěstounské péče a nakonec tu nejdůležitější část – proces zprostředkování pěstounské péče. Proces je to velmi zdlouhavý. Nejlepší je, pokud jde naprosto mimo svěřované dítě.

Aby celý systém pěstounské péče fungoval na kvalitní úrovni, je potřeba pěstounským rodinám poskytovat dávky pěstounské péče. V práci rozebírám všechny druhy příspěvků včetně nového příspěvku při ukončení pěstounské péče,

který je poskytován od roku 2013 na základě již zmíněné novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Za důležitou součást této kapitoly považuji také služby, které jsou pěstounským rodinám poskytovány. Samotné finanční zajištění těchto rodin totiž nestačí. Stejně důležitá je také psychická podpora, poskytovaná odborníky.

1 Rodina

Pod pojmem rodina si každý dnes může představit něco jiného. Už také bylo vytvořeno několik definic, které vystihují pojem rodina. Ale vzhledem k tomu, že je tento pojem těžce definovatelný, je těžké dosáhnout jednotné a obecně přijímané definice rodiny. Jednotlivé definice posuzují rodinu z hlediska jejího postavení ve společnosti, sociálních funkcí a procesů, které v ní probíhají. Tyto definice se shodují v tom, že je rodina významná institucionální jednotka v každé společnosti a zejména je to společenská skupina jednotlivců, kteří mohou být spojeni pokrevními vztahy či právními svazky nebo společnou domácností. Dospělí členové zde plní společensky uznávané role a jsou odpovědní za výchovu dětí.

V naší společnosti je rodina uznávaná jako jedna z nejdůležitějších institucí, protože naše existence v rodině je potřebným předpokladem existence ve společnosti. Na jejím základě dochází k vývoji jedince, jeho začlenění a fungování ve společnosti. Už z těchto důvodů je selhání rodiny katastrofální, protože ovlivňuje život jejích členů, zejména dětí.¹

1.1 Historický pohled

V 19. století se za správnou považovala ta rodina, kde žena pečovala o děti a starala se zejména o celou domácnost, zatímco muž byl jediným živitelem rodiny. U ženy se v žádném případě nepředpokládalo, že by měla také zaměstnání. Každá správná měšťanská žena zůstávala doma, protože jinak by mohla ohrožovat postavení svého manžela ve společnosti. Každý v rodině zastával svou roli. Zejména pak role muže a ženy byla podporována představami o mužských a ženských vlastnostech. Ženy byly považovány za emocionální stvoření a muži zde byli ti racionální. Pokud se ale jednalo o rodinu chudou, ženy zastávaly více práce dokonce i mimo rodinu – jednalo se o práci na polích či v továrnách. Těžkou práci v této době také zastávaly už i děti zhruba od 12 let. Zejména dívky měly tu nejnamáhavější a nejhůře placenou práci, protože se jim nedostávalo odborného vzdělání, tak jako chlapcům. V této době byla povětšinou samozřejmost posílat na vzdělání chlapce. Už zde, aniž bych zacházela do hlubší historie, lze vidět odlišnost rodiny a jejích vazeb v současnosti a minulosti. Dříve zastávala rodina spíše ekonomickou funkci, kdy se snažila zajistit živobytí pro každého člena.

¹ Rodina v II. decenniu 21. století. 2013. Praha: Educa service, 2013, s. 25 - 26. ISBN 978-80-87306-13-0.

Rodina byla pro jedince jediná jistota i v případě nemoci a chudobě. Dnes je rodina založena spíše na sdílení emocí a už nelze hovořit o stabilní jednotce, jak tomu bývalo. V dnešní době je také větší svoboda a možnost uspořádat si život podle svých představ např. nesezdané páry vychovávající své děti, pracující žena a muž v domácnosti. Rozdíl mezi současným rodinným životem a minulými rodinami není v technických vynálezech, které ovlivňují náš život. Rozdíl je v tom, jak lidé uvažují o svých životech a jak se k sobě chovají.²

1.2 Funkce rodiny

Jelikož je rodina velmi významná pro fungování společnosti jako takové, funkce, které zastává, jsou nenahraditelné. S vývojem rodiny se měnily i její funkce a postupem času některé z nich dokonce převzal stát. Stát se stará například o nemocné či staré a tímto přímo zasáhl do rodinného soužití. Rodina se stala více, než na sobě, závislá na pomoci státu, ale ten svou pomoc také orientoval na ochranu dětí.³ Funkce rodiny nám říkají, co od ní společnost očekává. V současné náročné době se ale stává, že rodina není schopna své funkce plnit dostatečně. Jednotlivé funkce se vzájemně prolínají a je důležité, aby došlo k jejich akceptování. Obecně jsou uznávány čtyři základní funkce rodiny.

1.2.1 Biologicko-reprodukční

Jedná se o hlavní funkci rodiny, která je tím nejpřijatelnějším důvodem existence rodiny. Tato funkce znamená, že rodina zajišťuje reprodukci lidského rodu, ale také utváří podmínky pro biologický vývoj všech členů. Velmi důležitou roli hraje tato funkce v manželském soužití, aby docházelo ke vzájemnému uspokojování obou partnerů. I když se stále nejvíce dětí rodí v rodině, je biologická a reprodukční funkce uplatňována i mimo ni. Významem této funkce není jen samotná reprodukce dětí, ale také jakási duchovní podpora společnosti včetně přenášení historických zkušeností. V současné době je tato funkce vnímána jako překážka. Lidé si plánují kariéru, chtějí hodně cestovat, snaží se finančně zabezpečit zejména z obavy, že přivedou dítě na svět. Malý úpadek této funkce je možné vidět už jen z hlediska moderní technologie antikoncepčních prostředků. Lidé si teď mohou „naplánovat“ kolik chtějí mít dětí (jestli vůbec) a zejména si

² Na cestě k vlastní rodině. 2008. Praha: Otevřená společnost o. p. s., 2008, s. 32-40. ISBN 978-800-87110-12-6.

³ Rodina v II. decenniu 21. století. 2013. Praha: Educa service, 2013, s. 26. ISBN 978-80-87306-13-0.

lze „naplánovat“ dobu. Jako porucha biologicko-reprodukční funkce je, když se v rodině z určitých důvodů nerodí děti anebo se narodí dítě s postižením.⁴

1.2.2 Ekonomicko-zabezpečovací

Každá rodina v současné době hmotně zabezpečuje všechny své členy a uspokojuje jejich potřeby. Tímto je rodina považována za důležitý prvek v rozvoji ekonomického systému. Jak už bylo řečeno v historickém pohledu této práce, v dřívějších dobách byla ekonomická funkce rodiny významnější, než je dnes, ale i tak má své významné zastoupení, protože je potřeba vykonávat pracovní činnosti jako je např. úklid domácnosti, příprava jídla. Tuto funkci lze chápat tak, že každý praceschopný člen rodiny získává potřebné a důležité předměty, které si pak rodina rozděluje dle potřeb. Zabezpečovací funkce se v současné době pomalu přesouvá z materiální oblasti do oblasti sociální a duševní. Pokud se hodnotí rodina jako celek, nelze považovat ekonomickou funkci při hodnocení za zásadní, protože je zde daleko více ukazatelů, kdy se rodina snaží materiálně zabezpečit rodinu. Například rodina musí vynaložit určité úsilí, nebo něco obětovat. Funkci ekonomicko-zabezpečovací může v případech selhání rodiny zastoupit i společnost (zejména prostřednictvím propracovaného systému sociální podpory). V případech, kdy rodina selže, nebo se rodiče nemohou zapojit do pracovního procesu, dochází k poruše ekonomicko-zabezpečovací funkce. V těchto případech rodina pak hodně strádá a je frustrována. Z těchto důvodů se rodina snaží tuto funkci udržet, jak může a pak lze vidět značný rozdíl mezi funkcí ekonomickou a emocionální či výchovnou. Protože rodina, která lpí pouze na hmotném zabezpečení dětí, snižuje jejich citovou jistotu a zejména dobrou výchovu.⁵

1.2.3 Emocionální

Je nutno říci, že současná moderní rodina už není tak stabilní jednotka, jako tomu bývalo dříve. Proto emocionální funkce rodiny je v dnešní době velmi významná. Pokud by jedinec ztratil kontakt se svou rodinou, hrozí zde riziko narušení stabilního vývoje osobnosti a jedinec si také může procházet řadou citových deprivací. Pokud emocionální funkce v rodině funguje, jedinec si je vědom, že má od rodinných příslušníků veškerou podporu a může se na ně

⁴ MARIE, Vrtišková. Teorie a metody sociální práce II.. 2010. Brno: Tribun EU, 2010, s. 127-133. ISBN 978-80-7399-228-6.

⁵ MARIE, Vrtišková. Teorie a metody sociální práce II.. 2010. Brno: Tribun EU, 2010, s. 127-133. ISBN 978-80-7399-228-6.

spolehnout při výkonu svých zájmů a životních cílů. V rodině se takto vytváří milované zázemí a jistota.

Aby tato funkce mohla dobře fungovat, záleží zejména na vztahu mezi mužem a ženou. V takovém vztahu by měly převládat samé dobré vlastnosti například porozumění, laskavost, obětavost, odpovědnost a společné zájmy. Od naplnění emocionální funkce se nám také odvíjí dobrá výchova dětí, protože ty lze dobře vychovávat za podmínky citového pouta. Věk v emocionální funkci nehraje žádnou roli. Každý člověk v kterémkoliv věku někdy potřebuje laskavý přístup a podporu od svých nejbližších. Emocionální funkce se také přelévá do většího okruhu rodiny bez ohledu na to, zda jedinci žijí spolu. A jelikož dochází k prodlužování střední délce života, je nezbytný emocionální vztah ke starším jedincům. Pokud dojde k narušení této funkce, může se stát, že to naruší i funkci biologicko-reprodukční a takový rozvrat se pak dotýká všech členů v rodině.⁶

1.2.4 Socializačně-výchovná

Rodina je základní stavební jednotkou ve společnosti a také je to vůbec první prostředí, kde se dítě naučí přizpůsobovat se okolnímu prostředí, zařadit se do společnosti a také si dítě osvojí základní návyky a způsoby chování. Nejdříve děti získávají znalosti, které mohou uplatnit jen v rámci rodiny, ale postupem času jsou dětem předávány vědomosti potřebné ve skupince dětí, ve škole a nakonec i v životě. Rodina dítě ovlivňuje tak moc, že lze zpětně dle chování dítěte určit procesy, které v rodině probíhají. Rodinné prostředí také dlouhodobě formuje své členy a snaží se regulovat nežádoucí činnosti. Socializačně-výchovná funkce vytváří určité procesy, které vedou ke kultivaci člověka a v těchto procesech musí být aktivní účast každého jedince. Samotný socializační a výchovný proces je procese dvoustranný. To znamená, že každý na straně jedné přejímá vlivy od rodiny a okolí a na straně druhé tyto vlivy každý sám přetvoří. Už jen z názvu této funkce je odvoditelné, že ji nelze kvalitně nahradit například výchovným zařízením či skupinou vrstevníků. V současné době se ale stává, že má rodina tendenci tuto funkci převádět na školky a školy. Porucha této funkce spočívá v tom, že se rodina z nějakého důvodu nemůže o dítě starat nebo se o dítě nechce

⁶ MARIE, Vrtišková. Teorie a metody sociální práce II. 2010. Brno: Tribun EU, 2010, s. 127-133. ISBN 978-80-7399-228-6.

a nedovede postarat. Z mého úhlu pohledu je tato funkce jedna z nejdůležitějších, protože napomáhá k formování osobnosti a k utváření vlastních hodnot.⁷

1.3 Typy rodin⁸

Jedno možné rozřídění rodin je z pohledu funkčnosti, ale rodinu lze dělit i z hlediska celistvosti. V práci bych uvedla členění první, protože jsem se výše věnovala právě funkcím a má značnou důležitost zejména pro oblast náhradní rodinné péče (pěstounské péče), které se dále budu věnovat.

1.3.1 Rodina funkční

Funkční rodina je zkrátka ideální rodina. Všechny své funkce plní bez velkých problémů. Vývoj dítěte je zajištěn a ostatní členové mají v rodině své zázemí. Pokud se v takové rodině objeví konflikt, členové ho bez problému vyřeší. Takových rodin je v současné době většina.

1.3.2 Rodina problémová

Zde už se v některých funkcích vyskytují problémy. Ještě to ale neznamená, že by rodina neposkytovala řádný vývoj dítěte. Problémy je rodina schopna ještě řešit sama nebo jen s malou pomocí zejména od širšího okruhu rodinných příslušníků.

1.3.3 Rodina dysfunkční

Dysfunkční rodina už se potýká s daleko většími problémy některých, anebo i všech funkcí rodiny. Řádný vývoj dítěte je už ohrožen včetně celé stability celé rodiny. Takové problémy už rodina není schopna zvládnout sama, proto je nutná odborná pomoc. V některých případech dochází k tomu, že rodinu už nelze podporovat, ale naopak jít proti rodině je-li to v zájmu dítěte (odebrání dítěte).

1.3.4 Rodina afunkční

Z rodiny dysfunkční se pak už lehce může stát rodina afunkční. Znamená to, že rodina tak nemůže plnit svůj účel. Takové prostředí škodí hlavně dítěti, které se potom nemůže řádně začlenit do společnosti a může zde být ohroženo na zdraví i na životě. V těchto případech dochází k tomu, že je dítě z rodiny odebráno a je umístěno do náhradní rodinné péče, o které bude následující kapitola.

⁷ MARIE, Vrtišková. *Teorie a metody sociální práce II.*. 2010. Brno: Tribun EU, 2010, s. 127-133. ISBN 978-80-7399-228-6.

⁸ MARIE, Vrtišková. *Teorie a metody sociální práce II.*. 2010. Brno: Tribun EU, 2010, s. 127-133. ISBN 978-80-7399-228-6.

1.4 Rodinná politika

Rodina je ve většině států včetně České republiky podporována rodinnou politikou. K její realizaci je potřeba ekonomické, právní a sociální opatření státu. Těmito nástroji je rodina chráněna státem s poskytnutou garancí práv na svobodu a sebeurčení členů rodiny. Rodinná politika definuje rodinu jako soubor společně hospodařících a bydlících manželů či partnerů s dětmi nebo jen jednoho rodičů s dítětem nebo více dětmi.⁹ Rodinná politika může mít povahu veřejnoprávní – vládní či samosprávných regionů – korporací, nebo může mít povahu soukromoprávní, kam lze zařadit například spolky, neziskové organizace, církve apod. V ČR je nejvíce harmonická rodinná politika nestátních organizací, protože poskytuje rodinám nespočet služeb za pomoci politiky Ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁰

1.4.1 Cíle

Rodinná politika může sledovat hned několik cílů. Ale tím zásadním cílem je zmírňování narůstajících nákladů rodin při péči o děti pomocí sociální solidarity, spravedlnosti a sociální garance. K dosažení takového cíle se používají především přímé peněžní transakce a nepřímé poskytování finanční podpory nebo různé slevy. Dalším cílem rodinné politiky je také samotné posílení rodiny ve společnosti, rozvoj jedince a zlepšení podmínek pro zdravý vývoj dítěte. Cíle rodinné politiky také sledují provázanost jednotlivých funkcí rodiny a zaměstnání jako je např. flexibilní pracovní doba, čímž může dojít ke sladění pracovního a rodinného života.¹¹ Cílem veřejné rodinné politiky je na prvním místě zdravý vývoj dítěte a prosazování nejlepšího zájmu dítěte, protože to není svéprávné a nemůže se tak bránit. Je zapotřebí poskytnout dětem z funkčních, tak i dysfunkčních rodin rovné šance v přípravě na život (zdravotní a vzdělávací dostupnost či finanční podpora nízkopříjmových rodin).

Stát má povinnost ochraňovat a podporovat funkční rodiny zejména takto:

- Podpora při založení rodiny (novomanželské půjčky).

⁹ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 374. ISBN 978-80-7357-585-4

¹⁰ TOMEŠ, Igor. *Obory sociální politiky*. 2011. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 186. ISBN 978-80-7367-868-5.

¹¹ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 378. ISBN 978-80-7357-585-4

- Ochrana těhotných žen a matek v době mateřství (ochrana pracovněprávní, porodné, mateřská apod.).
- Ekonomická podpora rodiny při výchově dítěte (rodinné dávky – přídavek na dítě apod.).
- Ochrana zájmu dítěte (nediskriminace, rovné šance).
- Přiměřené zdravotní, sociální a vzdělávací služby.¹²

1.4.2 Systémy rodinných politik

Podle příbuznosti cílů a nástrojů lze určit tři systémy rodinných politik.

1. Liberální systém předpokládá, že občané budou zodpovědní za veškerá svá rozhodnutí. A tak stát garantuje státní podporu jen rodinám s nejnižšími příjmy. V tomto systému je rodinná politika významně doplňována nestátními subjekty.
2. Sociálně tržní systém zastává názor, že veškeré sociální potřeby rodiny by měly být uspokojovány prostřednictvím zaměstnání či jiného pracovního výkonu. Státní podpora je zde rodinám poskytována na základě testování příjmu rodiny a na společensky uznané minimální úrovni potřeb rodin. Avšak tato úroveň nemusí být stejná s hranicí životního minima. I v tomto systému značně působí nestátní subjekty.
3. Univerzalistický systém, jako jediný, často garantuje státní podporu většině rodin bez ohledu na to, zda ji potřebují. Dominantní úlohu v podpoře rodin má stát se značným omezením působení nestátních subjektů.¹³

Tyto tři systémy jsou pouze modelové situace, jak lze podporovat rodinu s dětmi. Volba konkrétního systému v daném státě je zejména kombinací prvků a to více než jednoho systému. Pro charakteristiku rodinné politiky jsou důležité systémové součásti, které jsou dominantní.

1.5 Právní úprava rodiny

Základní úpravu najdeme v **Listině základních práv a svobod**, kdy článek 32 tohoto dokumentu říká: „(1) Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. (2) Ženě v těhotenství je

¹² TOMEŠ, Igor. Obory sociální politiky. 2011. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 191 - 192. ISBN 978-80-7367-868-5.

¹³ KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2010, s. 378 - 379. ISBN 978-80-7357-585-4

zaručena zvláštní péče, ochrana v pracovních vztazích a odpovídající pracovní podmínky. (3) Děti narozené v manželství i mimo ně mají stejná práva. (4) Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona. (5) Rodiče, kteří pečují o děti, mají právo na pomoc státu“.¹⁴

Právní úprava rodiny byla také vždy obsažena v zákoně č. 94/1963 Sb. o rodině. Tento zákon byl ale k 1. 1. 2014 zrušen a je nahrazen **právním předpisem č. 89/2012 Sb. – občanským zákoníkem**. Konkrétně se rodinnému právu věnuje část druhá. Není zde přesně definováno, co je to rodina, ale v první hlavě se zákoník zabývá pojmem manželství a jeho vznikem, neplatností a zdánlivostí. Dále jsou zde stanovena práva a povinnosti manželů, vypořádání společného jmění manželů a následný zánik manželství. Druhá hlava se věnuje poměrům mezi rodiči a dítětem. Sem lze zahrnout určování mateřství a otcovství, osvojování dětí, vztahy mezi rodiči a dětmi a vztahy mezi dítětem a ostatními příbuznými. Ve třetí hlavě je upraveno poručenství a další formy péče o dítě. V této části je důležité ustanovení o pěstounství a o ústavní výchově.

V **zákoně č. 117/1995 Sb. o státní sociální podpoře** je rodina definována zejména pro účely poskytování dávek státní sociální podpory pro rodiny s dětmi. Za rodinu se dle tohoto zákona považuje sama oprávněná osoba nebo i s ní společně posuzované osoby (např. nezaopatřené děti, manželé, partneři) nebo za rodinu považujeme i samotné nezletilé dítě, pokud je v ústavní péči. V případě žádosti o příspěvek na bydlení se za rodinu považují všechny osoby, které jsou v daném bytě hlášeny k trvalému pobytu.

Dále bych sem zahrнула i **zákon č. 187/2006 o nemocenském pojištění**. Na jeho základě lze poskytnout ženám ochranu v době těhotenství a mateřství. Do právní úpravy rodiny lze ještě zařadit Státní sociální podporu, na jejímž základě lze rodinám poskytnout dávky a příspěvky při splnění určitých podmínek.

¹⁴ Česká republika. Listina základních práv a svobod. In Sbírká zákonů, Česká republika. 1992, roč. 1993, částka 1, usnesení předsednictva České národní rady č. 2, s. 17-23.

2 Náhradní péče o dítě

Rodina, jako jedna z nepřírozenějších institucí ve společnosti může zajistit řádný vývoj dítěte. Po celou dobu jeho dospívání je mu oporou a vytváří citové vazby. Proto je velmi důležité, aby dítě vyrůstalo v rodinném prostředí a pokud možno ve své původní rodině. Bohužel se někdy rodiny potýkají s takovými problémy, že je potřeba, aby zde zasáhl stát. A jelikož je na prvním místě především chránit zájmy dítěte, je někdy nutné, aby dítě ze své původní rodiny bylo odebráno a byla mu poskytnuta náhradní péče jiné rodiny.

2.1 Právní úprava

Náhradní rodinná péče je v České republice primárně upravena:

- **zákonem č. 89/2012 Sb. občanským zákoníkem** (dále jen NOZ): náhradní péče je zde upravena v části druhé. Konkrétně osvojení nalezneme v hlavě II. v oddílu druhém. Jsou tu vymezeny základní pojmy, péče před osvojením, následky osvojení, dohled či zrušení osvojení a také osvojení zletilého. Hlava III. se zabývá poručenstvím a jinou formou péče o dítě, kam NOZ řadí svěřeni dítěte do péče jiné osoby, pěstounství, ústavní výchovu.
- **zákonem č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí** (dále jen ZOSPD): je důležité podotknout, že tento zákon prošel novelou, která nabyla účinnosti 1. 1. 2013. Náhradní rodinná péče je zde upravena v části III. Zejména hlava III. této části upravuje veškerou činnost orgánů při svěřeni dítěte do výchovy jiné osoby. Hlava IV. se zabývá zprostředkováním pěstounské péče i osvojením a hlava V. pojednává o pěstounské péči na přechodnou dobu. V neposlední řadě je tu ještě hlava VI. Upravující ochrannou a ústavní výchovu.
- **Listinou základních práv a svobod čl. 32 odst. 4:** *„Péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.“*

Celé rodinné právo prošlo v posledních letech razantní změnou. Od 1. 1. 2014 vstoupil v účinnost Nový občanský zákoník a tím došlo ke zrušení zákona o rodině. NOZ obsahuje kompletní úpravu rodinného práva včetně náhradní rodinné péče. Dále jak už jsem zmínila, prošel novelou zákon o sociálně-právní ochraně

děti s účinností od 1. 1. 2013. Tento zákon je ve vztahu k občanskému zákoníku normou speciální a doplňuje tak velmi obecnou úpravu náhradní rodinné péče, která je v zákoníku obsažena.

Celá tato nová právní úprava si zejména klade za cíl vytvořit takové podmínky, které by zajistily, aby dítě vyrůstalo v rodinném prostředí. Pěstounská péče je teď vykonávaná na profesionální úrovni a výkon pěstounské péče může být stanoven buď rozhodnutím, nebo dohodou o výkonu pěstounské péče. Náhradní rodinná péče má jasnou přednost před ústavní výchovou dítěte. Ústavní výchova by měla nastoupit, až když všechny ostatní možnosti selžou. Tuto zásadu lze najít v §971 odst. 1 NOZ, který říká:

- *„Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je t v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídít ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud při tom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřeni dítěte do péče fyzické osoby.“*

Z tohoto ustanovení plyne, že se Česká republika snaží, aby se vývoj náhradní rodinné péče u nás odkloňoval od výchovy ústavní a dítě bylo přednostně umístěno do náhradní rodiny.

2.2 Právní úprava na mezinárodní úrovni

Česká republika je také vázaná Úmluvou č. 104/1991 Sb. o právech dítěte, na jejímž základě je stanovena povinnost respektovat rodinu. Například čl. 9 této úmluvy stanovuje:

- *Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečí, aby dítě nemohlo být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli, ledaže příslušné úřady na základě soudního rozhodnutí a v souladu s platným právem a v příslušném řízení určí, že takové oddělení je potřebné v zájmu dítěte. Takové určení může být nezbytným v některém konkrétním případě, například jde-li o zneužívání nebo zanedbávání dítěte rodiči nebo žijí-li rodiče odděleně a je třeba rozhodnout o místě pobytu dítěte.*

Dále bychom do této sekce mohli zařadit Úmluvu č. 43/2000 Sb. m. s., o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení. Kdy cílem této úmluvy je:

- „Čl. 1
 - a) vytvořit záruky toho, aby se mezinárodní osvojení uskutečňovala v nejlepším zájmu dítěte a respektovala jeho základní práva uznávaná mezinárodním právem;
 - b) vytvořit systém spolupráce mezi smluvními státy zajišťující, aby byly tyto záruky respektovány, a tak se předcházelo únosům, prodeji a obchodování s dětmi;
 - c) zabezpečit ve smluvních státech uznávání osvojení uskutečněných v souladu s Úmluvou.“
- „Čl. 2
 - 1. Úmluva se použije v případech, kdy dítě, jehož obvyklé bydliště je v jednom smluvním státě (“stát původu”), bylo přemístěno, je přemísťováno nebo má být přemístěno do jiného smluvního státu (“přijímající stát”) buď po svém osvojení ve státě původu manželi nebo jednou osobou s obvyklým bydlištěm v přijímajícím státě nebo za účelem takového osvojení v přijímajícím státě nebo ve státě původu.
 - 2. Úmluva se vztahuje pouze na osvojení, která vytvářejí trvalý vztah mezi rodiči a dětmi.“

To, že jsme členy těchto úmluv, je velice přínosné, protože dochází k ochraně dětí na celosvětové úrovni. A jakmile rodiče jednají způsobem nebezpečným a zasahujícím do vývoje dítěte, může stát do rodinného života zasáhnout a vše korigovat.

Než se začnu věnovat samotné náhradní péči o dítě, je třeba říci, že jednotlivé formy této péče rozdělujeme na ústavní výchovu a náhradní rodinnou péči.

2.3 Ústavní péče

Obecně se ústavní péče zabývá dětmi opuštěnými. Také napomáhá řešit chudobu, zneužívání a zanedbávání dětí.

2.3.1 Historie ústavní péče

V 19. a také částečně ve 20. století o ohrožené děti pečovaly zejména sirotčince, internáty a dětské domovy. Ústavy byly spravovány státem a pečovaly o handicapované děti a delikventní mládež. V ústavěch se ale nacházelo několik stovek dětí a věnovat se každému bylo nemožné. Dokonce i samotné podmínky pro žití byly v ústavěch velmi špatné. U nás se po vzniku Československé republiky začaly zavádět novější postupy. Roku 1921 vyšel zákon o ochraně dětí v cizí péči a nemanželských dětí, který preferoval umístění dětí do pěstounské péče než do ústavní péče. I když se může zdát, že naše ústavy vykonávaly svou činnost pokrokově, v letech 1918 – 1938 měla ústavní péče o mladé delikventy spíše donucovací charakter. Po druhé světové válce se daleko více upozorňovalo na negativní vliv ústavů na vývoj dítěte. Proto muselo dojít ke změně ústavního prostředí. Postupem času se opouštělo od umisťování dětí do velkých ústavů, protože zde se děti nedočkaly žádného láskyplného přijetí, důvěry ani pocitu bezpečí. Pokud došlo k umístění dítěte do ústavu, většinou to znamenalo, že tam dítě zůstalo až do své dospělosti. Poté, co dítě opustilo ústav, nedokázalo se řádně začlenit do společnosti a navázat s ostatními lidmi kontakt. Také se problémy vyskytovaly v oblasti milostného života a při výchově vlastních dětí. V této oblasti byli jedinci vyrůstající v ústavu psychicky nevyrovnaní, nepřizpůsobiví s poruchami chování. U nás se v této době prosadilo přesvědčení, že děti, které nemohou vyrůst v rodině, budou umístěny do ústavu. I zákon č. 69/1952 o sociálně právní ochraně mládeže vymezoval, že pokud bude muset jít dítě do péče nahrazující péči rodičů, tak bude zásadně umístěno do péče kolektivní. V době komunistického režimu se děti od rodiny oddělovaly i z politických a ideových důvodů. Jednalo se o ty rodiny, které neposkytovaly záruku loajální výchovy, která by byla v souladu s komunistickým režimem. Někteří rodiče o umístění svého dítěte do ústavu požádali sami. Tímto dítěti chtěli zajistit vzornou výchovu a sami se pak věnovali budování republiky. V 60. a 70. letech se začalo debatovat o právech jedince a o udržení autority v rodině. V ústavní péči nastaly změny, které se prosadily zejména v psychiatrické péči, v oblasti vzdělávání a v justici. Z USA přišla tendence směřující k deinstitucionalizaci a vznikaly myšlenky o vytvoření komunitní péče. Ta preventivně působí v přirozeném prostředí rodiny a přechází tím tak odebrání dětí z rodiny. V 70. letech se v této oblasti také začalo uvažovat ekonomicky. Lidé a různé instituce upozorňovali na to, že provozování

ústavů je předražené a tak se rychle přecházelo k jednotlivým formám rodinné péče.¹⁵

2.3.2 Charakteristika ústavní péče

V ústavní péči jsou děti jak nízkého věku, novorozenci, tak i děti starší. Jsou to děti zdravé nebo nemocné i s poruchami chování, děti, o které nemají rodiče zájem nebo se rodiče nezajímají. Ústavní péče o dítě zejména poskytuje ochranu a pomoc všem dětem bez rozdílu. Dítě se do ústavu může dostat z těchto dvou důvodů:

- strana rodiny: rodiče poskytují svému dítěti velmi špatnou anebo žádnou péči,
- strana dítěte: samotné děti ohrožují svým chováním okolí a rodina na to neumí reagovat.

Důvody pro umístění dítěte do ústavu jsou následující:

- Úmrtí rodičů,
- Rodiče opustí dítě zejména ihned po narození,
- Dítě je odebráno ze závažných důvodů (zneužívání, týrání apod.),
- Dítě z vlastní vůle opustí domov,
- Rodiče jsou v dočasné neschopnosti a nemohou tak pečovat o své dítě,
- Rodiče také své dítě do ústavu umístí dobrovolně,
- Pokud dítě samotné vstoupí do cizí země,
- Také pokud je dítě odloučeno od rodiny v případě přírodních katastrof či válčeného konfliktu.

Ústavní péče v sobě zahrnuje jakýkoliv typ nerodinného umístění dítěte do ústavu. Buďto na základě soudního rozhodnutí nebo i rodiče samotní mohou požádat o umístění dítěte do ústavní péče. Do ústavní péče lze zahrnout veškeré typy zařízení (instituce rodinného typu, skupinové domovy a klasické ústavy). V ústavní péči by měla být zastoupena jak složka pedagogická, tak i sociální. Pokud by tomu tak nebylo, taková péče by ztrácela svůj cíl.

¹⁵ SYCHROVÁ, Adriana. Ústavní péče v resocializačním kontextu. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014, s. 32-60. ISBN 978-80-7395-756-8.

V současné době je ústavní péče brána jen jako poslední možnost ochrany dítěte. I tak je ale počet dětí v ústavní péči z celkového počtu dětí v náhradní rodinné péči obrovský. Základní paradox ústavní péče je v tom, že jsou zde dva odlišné světy:

- Ústav z pohledu dítěte je brán jako jeho domov.
- Ústav z pohledu zaměstnance je brán jen jako místo výkonu profese.

Dále se také velmi často setkáváme s pojmem ústavní výchova. Tu nařizuje soud zejména v těch případech, kdy je výchova dítěte ohrožena a již učiněná opatření nevedla k nápravě. Ústavní výchova je tedy chápána trochu jinak než ústavní péče. Ústavní výchova je pojem užší a je součástí ústavní péče. V České republice je ústavní péče pro děti poskytována v těchto typech zařízení:

- Kojenecký ústav, dětská centra a dětské domovy pro děti do 3 let,
- Dětské domovy se školou,
- Diagnostické ústavy, výchovné ústavy,
- Domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Už delší dobu se upozorňuje na nevhodnost ústavní péče zejména pro malé děti. Vždy by měla mít přednost například pěstounská péče, protože základem péče o dítě by měla být rodina a celé její prostředí.¹⁶

2.4 Formy náhradní rodinné péče

Náhradní rodinnou péči lze definovat jako samostatně uspořádané a na sebe navazující dočasná opatření, která nahrazují osobní péči o nezletilé dítě. Tyto opatření nastávají v těch situacích, kdy rodiče o své děti nepečují anebo péči zajistit nemohou. Jakákoliv náhradní péče o dítě může vzniknout jen na základě rozhodnutí soudu. Obsahem tohoto rozhodnutí jsou pak práva a povinnosti vznikající mezi nezletilým dítětem a pečující osobou. Nejvýznamnějším účelem náhradní rodinné péče je poskytnout dětem nejlépe dlouhodobou péči v rodinném prostředí.¹⁷

2.4.1 Osvojení

Tato forma náhradní rodinné péče je primárně upravena v NOZ a samotný proces zprostředkování osvojení orgány je zakotven v ZOSPOD. Dle těchto

¹⁶ SYCHROVÁ, Adriana. Ústavní péče v resocializačním kontextu. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014, s. 32-60. ISBN 978-80-7395-756-8.

¹⁷ NOŽÍŘOVÁ, Jana. Náhradní rodinná péče. Praha: Linde Praha, 2012, 94 s. ISBN 978-80-8613191-7.

zákonů osvojením vzniká nový právní vztah. To znamená, že mezi osvojitelem a osvojencem vznikne vztah jako mezi rodičem a dítětem. Osvojitelé se tak stanou zákonnými zástupci dítěte a budou zapsány do matriky jako rodiče dítěte. Tímto dochází k zániku všech práv a povinností mezi osvojencem a původní rodinou. O osvojení rozhoduje soud na návrh osvojitele, přičemž osvojitelem se může stát jen osoba zletilá, svéprávná a která zaručuje, že bude dobrým rodičem.

Podstatou osvojení je, že je zde nutný souhlas zákonného zástupce dítěte a také dítěte samotného jakmile dosáhne alespoň dvanácti let. Před tím než soud o osvojení rozhodne je dítě v péči budoucího osvojitele na jeho náklady alespoň šest měsíců. Soud může osvojení zrušit jen na návrh osvojence nebo osvojitele z důležitých důvodů. Pokud k tomu dojde, opět se obnoví práva a povinnosti mezi dítětem a jeho původní rodinou.

2.4.2 Poručenství

Poručenství je stejně jako osvojení upraveno v NOZ, kde je stanoveno, že tento institut přichází v úvahu, jakmile není žádný rodič, který by vykonával vůči svému dítěti rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Soud pak dítěti ustanoví poručníka, který bude nezletilé dítě vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek. Soud jmenuje poručníkem toho, koho navrhli rodiče dítěte nebo se prvořadě jmenuje osoba z příbuzných nebo blízkých dítěti. Platí, že do devadesáti dnů od jmenování, poručník předloží soudu soupis jmění dítěte. Poručník se stává zákonným zástupcem dítěte a může také o dítě pečovat osobně. Pokud by se tak stalo, má poručník nárok na peněžité dávky stejně jako pěstoun. Aby funkce poručníka byla vykonávaná řádně, dohlíží na tuto činnost soud. Poručenství zaniká, jakmile jeden z rodičů nabude opět rodičovskou odpovědnost nebo když dítě nabude svéprávnosti nebo pokud bude osvojeno.

2.4.3 Svěření dítěte do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče

Pokud to vyžaduje zájem dítěte, může soud svěřit dítě do péče jiného člověka, pokud poskytuje záruku řádné výchovy. Při výběru těchto osob se vždy dá přednost osobám příbuzným. Soud pečujícím osobám vymezí rozsah práv a povinností, a pokud není stanoveno jinak, rodičům zůstává rodičovská odpovědnost. Soud dále rodičům stanoví rozsah výživného, které bude vypláceno

pečující sobě. V případě kdy není možné stanovit výživné, nedojde k svěřeni dítěte do péče jiné osoby.¹⁸

2.4.4 Pěstounská péče

Nejčastější a nejvýznamnější forma náhradní rodinné péče je pěstounská péče, kterou se tato práce zabývá ve své třetí kapitole.

¹⁸ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 Občanský zákoník. In sbírka zákonů České Republiky.

3 Pěstounská péče

„Pěstounská péče je zvláštní formou státem řízené a kontrolované náhradní rodinné výchovy, která zajišťuje dostatečné hmotné zabezpečení dítěte i přiměřenou odměnou těm, kteří se ho ujali.“¹⁹ Pěstounská péče je osobní péče o dítě třetí osobou. Děti, které jsou svěřeny do pěstounské péče většinou své rodiče znají a jsou s nimi často ve styku. Pěstounská péče zpravidla řeší problémy, kvůli kterým se rodiče nemohou o dítě postarat a rodiče také mají možnost požádat o navrácení dítěte zpět do jejich péče. Nejvíce se upřednostňuje pěstounská péče vykonávaná příbuzným či velmi blízkou osobou a tato forma náhradní rodinné péče má vždy přednost před zařazením dítěte do ústavní péče.

Právní úprava pěstounské péče je obsažena v občanském zákoníku. Na základě této úpravy je k umístění dítěte do pěstounské péče potřeba soudního rozhodnutí, přičemž soud svěří dítě té fyzické osobě, která poskytuje záruku řádné péče a výchovy a je-li to v souladu se zájmy svěřovaného dítěte. Podrobná úprava pěstounské péče je upravena v zákoně o sociálně-právní ochraně dětí. Zde je samotná kapitola věnována procesu zprostředkování této formy náhradní rodinné péče.²⁰

3.1 Práva a povinnosti při výkonu pěstounské péče

Nezákladnější povinností i oprávněním pěstouna je osobní péče o svěřené dítě, kdy pěstoun vykonává určitá práva a povinnosti náležející rodičům. Tímto k dítěti ale nevzniká vyživovací povinnost - ta pořád náleží rodičům dítěte. Soud dále osobám povinným výživou k dítěti uloží, aby výživné poukazovali příslušnému orgánu státní sociální podpory (úřadu práce). Výživné se nevyplácí přímo pěstounovi či zletilému dítěti, protože těm je vyplácen příspěvek na úhradu potřeb dítěte. V těchto situacích přechází nárok na výživné z dítěte na stát. Pěstoun může rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte a dále má také povinnost informovat rodiče o podstatných záležitostech týkající se dítěte. Pěstoun má dále také povinnost rozvíjet a prohlubovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči a jeho dalšími příbuznými. Pokud by soud nestanovil jinak, má pěstoun také povinnost umožnit styk dítěte s jeho rodiči. Také dítě svěřené do pěstounské

¹⁹ MATĚJČEK Z. A KOL., Náhradní rodinná péče, Portál 1999, s. 34

²⁰ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

péče má povinnost pomáhat v pěstounově domácnosti a v případě vlastního příjmu, také přispívá na úhradu společných potřeb.²¹

3.2 Dohoda o výkonu pěstounské péče

Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí zavedla nový dokument (dohodu o výkonu pěstounské péče), kterou uzavírají pěstouni. Tato dohoda upravuje práva a povinnosti pěstounů, kterou uzavírají s obecním úřadem s rozšířenou působností, obecním úřadem, krajským úřadem nebo pověřenou osobou – s organizací nebo s institucí, kterou si pěstoun vybere. Může se jednat o neziskové či příspěvkové organizace, orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo o samotný kraj. Ty organizace nebo instituce, které mohou uzavírat tyto dohody, musí získat pověření od příslušného krajského úřadu. Dohoda se sepisuje dle individuálních potřeb pěstounů a měla by odpovídat individuálnímu plánu ochrany dítěte, která vypracuje příslušná sociální pracovnice dítěte. To, s kým pěstoun uzavře tuto dohodu, je velmi důležité, neboť druhá strana dohody se stává primárním poskytovatelem služeb, které má pěstoun právo využívat. Organizace pak zejména musí zajistit

- dohled nad výkonem samotné pěstounské péče,
- návštěvu v pěstounské rodině alespoň jednou za dva měsíce,
- alespoň 14 dní péče o dítě, kdy pěstouni mají nárok vyčerpat volno na odpočinek,
- v případě zájmu odbornou péčí minimálně jednu za půl roku,
- alespoň 24 hodin bezplatného vzdělávání pěstouna,
- pomoc v případě kontaktu pěstounské rodiny s biologickými rodiči dítěte,
- pokud by se nejednalo o orgán sociálně-právní ochrany dětí, mají ostatní organizace povinnost tomuto orgánu zaslat jednou za šest měsíců zprávu.²²

Dohoda o výkonu pěstounské péče trvá po celou dobu, po kterou trvá pěstounská péče nebo po kterou je osoba rozhodnutím krajského úřadu vedena v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu. Vypovědět dohodu je možno jen na základě opakovaného porušování povinností pěstouny, při nenaplnování uzavřené dohody, nebo pokud pěstounská rodina odmítne přijmout dítě do osobní péče bez odůvodnění. Jakmile smluvní strana vypoví

²¹ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 Občanský zákoník. In sbírka zákonů České Republiky.

²² Děti patří domů. Dohoda o výkonu pěstounské péče [online]. 2016 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.detipatridomu.cz/pestounska-pece/dohoda-o-vykonu-pestounske-pece/>

dohodu o výkonu pěstounské péče, musí o tom ihned informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností, v jehož obvodu má pěstoun trvalý pobyt. Tento úřad má zase povinnost do 30 dnů vydat rozhodnutí upravující stávající práva a povinnosti. Pokud by dohodu chtěl vypovědět sám pěstoun, může takto učinit bez udání důvodu. V tomto případě do 30 dnů ode dne doručení výpovědi druhé smluvní straně upraví stávající práva a povinnosti příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností svým rozhodnutím.²³

3.3 Státní příspěvek na výkon pěstounské péče

Nárok na tento příspěvek má ta smluvní strana, která uzavře dohodu o výkonu pěstounské péče s osobu pečující nebo osobou v evidenci (obecní úřad obce s rozšířenou působností, obecní úřad, krajský úřad nebo pověřená osoba). Účelem tohoto příspěvku je pokrýt většinu nákladů, které byly vynaloženy při pomoci pěstounským rodinám či při provádění dohledu nad celou pěstounskou péčí. Pokud je dohoda uzavřena na celý kalendářní rok, činí tento příspěvek 48 000 Kč. V opačném případě se jedná o 1/12 uvedené částky za každý kalendářní měsíc. O přiznání příspěvku rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce²⁴ na základě žádosti, ve které je žadatel povinen uvést seznam všech pěstounů nebo osob v evidenci, se kterými uzavřel dohodu o výkonu pěstounské péče. Dále musí uvést jejich jméno, příjmení, datum narození a adresu trvalého bydliště. Součástí žádosti také musí být kopie uzavřené dohody o výkonu pěstounské péče. Většina organizací umožňuje, aby se pěstounské rodiny spolupodílely na využití těchto financí. Organizace zejména příspěvek využije plošně na cestovné, telefonáty, školení apod. a dále se část příspěvku může využít jako tzv. rodinný rozpočet. Pokud má rodina takovou možnost, může z tohoto rozpočtu čerpat na dětský tábor, potřebnou terapii nebo hlídání svěřeného dítěte. Takovýto systém podílení se na financování je velmi dobrý v tom, že si rodina může udržovat přehled o čerpání svých financí.²⁵

3.4 Předpěstounská péče

§963 NOZ říká: „Soud může dítě svěřit zájemcům o pěstounskou péči do předpěstounské péče; její délku stanoví se zřetelem k okolnostem případu. Nad

²³ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

²⁴ Kompetence upravuje zákon č. 73/2011 Sb., v platném znění, info dostupné on-line: <http://portal.mpsv.cz/upcr/oup>

²⁵ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

průběhem a úspěšností předpěstounské péče vykonává dohled.“ Účelem předpěstounské péče je zejména navázání kontaktu mezi dítětem a zájemci o pěstounskou péči. Délku předpěstounské péče stanoví soud dle potřeb dítěte a jeho rodiny. Obvyklá doba trvání této péče je tříměsíční, ale může být stanovena i delší. Je přímo stanovena povinnost, aby soud dohlížel nad průběhem a úspěšností předpěstounské péče a celé pěstounské péče. Tato kontrola je důležitá proto, aby vše probíhalo v zájmu dítěte.²⁶

Po dobu předpěstounské péče náleží pečující osobě stejné hmotné nároky jako při výkonu samotné pěstounské péče. Budoucí pěstoun má povinnost do tří měsíců od svěřeni dítěte do předpěstounské péče podat návrh na zahájení řízení o svěřeni dítěte do pěstounské péče. Pokud by tak budoucí pěstoun neučinil, rozhodnutí o předpěstounské péči pozbývá platnosti. Nově je také zavedena možnost zrušit rozhodnutí o předpěstounské péči, kdy to dříve nebylo možné, i když se ukázalo, že prostředí není pro dítě vyhovující.

3.5 Pěstounská péče na přechodnou dobu – profesionální pěstounská péče

Pěstounská péče na přechodnou dobu je v našem právním řádu zakotvena už od roku 2006. Avšak s přijetím novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí se tomu začala v praxi věnovat zvláštní pozornost. Podstatou pěstounské péče na přechodnou dobu je poskytnout dítěti okamžitou pomoc a zajistit co možná nejrychlejší cestu do náhradní rodiny. Z tohoto důvodu jsou na pěstouny kladeny zvýšené nároky a je důležité dbát na výběr vhodných pěstounů. Tato forma pěstounské péče také umožňuje, aby si rodiče vyřešili všechny problémy a mohli opět pečovat o své dítě. Jedná se tedy jen o přechodný, krizový institut. Svěřit dítě do pěstounské péče na přechodnou dobu lze jen osobám ve zvláštní evidenci, a to na dobu:

- po kterou rodič není schopen vychovávat své dítě. Těchto důvodů může být několik (zdravotní, psychické, odnětí svobody apod.),
- po jejímž uplynutí je možno dát souhlas rodiče s osvojením (jedná se o případy odložených novorozenech dětí, kteří nejsou umístěni do předpěstounské či před adopční péče).

²⁶ Obczan. Oddíl 2 (pěstounství) [online]. 2013 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <https://www.obczan.cz/zakon/noz/cast-druha/hlava-iii/dil-3/oddil-2?detail-item-2766-comments-item-600-expanded=1&detail-item-2786-comments-item-607-expanded=1&do=detail-item-2784-comments-item-606-switchExpanded>

Na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí může soud nařídít svěřením dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu předběžným opatřením. Nejméně jednou za tři měsíce má soud povinnost přezkoumat, zda přetrvávají důvody, pro které bylo dítě do této formy pěstounské péče svěřeno. Nejdéle může profesionální pěstounská péče trvat jeden rok.²⁷

Krajský úřad vede v této oblasti evidenci osob, které mohou pěstounskou péči na přechodnou dobu vykonávat. Tyto osoby musí být vždy v případě potřeby připraveny přijmout dítě do pěstounské péče, za což jim také vždy náleží měsíční odměna pěstouna. Než jsou ale tyto osoby zařazené do evidence, musí být nejdříve podaná žádost u obecního úřadu obce s rozšířenou působností, který nechá žádost postoupit krajskému úřadu. Do evidence mohou být zařazeni jen ty osoby, které na základě odborného posouzení mají ty správné předpoklady pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu. Zejména tyto osoby musí být schopny umět se postarat o novorozence. Evidence osob musí například obsahovat:

- osobní údaje žadatele,
- potřebné doklady (doklad o státním občanství, výpis z evidence Rejstříku trestů, zprávu o zdravotním stavu, údaje o ekonomických a sociálních poměrech a stanovisko obecního úřadu obce s rozšířenou působností),
- písemný souhlas žadatele, na základě kterého může krajský úřad kdykoliv zjišťovat další potřebné údaje anebo zda nedošlo ke změně údajů uvedených v žádosti,
- údaje o tom, kolika dětem je osoba v evidenci schopna poskytnout pěstounskou péči.²⁸

Zejména kvůli malému zájmu o pěstounství jsou podmínky výběru těchto osob nastaveny velmi mírně. A to má potom velký vliv na děti, které by potřebovaly odborný a profesionální přístup, ale jsou dány do rodiny, které si neumí s výchovou poradit. I když účelem novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí bylo uvedení, že citové vazby u dětí jsou nenahraditelné, odborníci samotný institut přechodné pěstounské péče kritizují.

²⁷ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

²⁸ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

3.6 Proces zprostředkování pěstounské péče

O tom, zda dítě bude svěřeno do pěstounské péče, rozhoduje soud. Řízení se zahajuje na návrh budoucího pěstouna. Samotný proces zprostředkování zajišťují krajské úřady, ale prvotní kroky jsou činěny už u obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Celý proces zprostředkování pěstounské péče, má několik fází:

- Nejdříve jsou vyhledávány děti, kterým je potřeba zajistit péči u pěstounské rodiny.
- Dále je velmi důležité najít vhodné osoby, které by pěstounskou péči vykonávaly kvalitně.
- Po důkladném výběrů vhodných pěstounů probíhá jejich odborná příprava, tak, aby už byli schopni přijmout dítě do své péče.
- Nakonec je potřebné vybrat vhodného pěstouna k určitému dítěti, kterému se pěstounská péče zprostředkovává. Součástí této fáze je také potřeba, aby došlo k seznámení dítěte s pěstounem.²⁹

3.6.1 Podání žádosti o zprostředkování pěstounské péče

Zprostředkování pěstounské péče se provádí jen na žádost fyzické osoby, která chce být zařazena do evidence žadatelů. Žádost musí být podána u obecního úřadu obce s rozšířenou působností a to podle trvalého bydliště žadatele. Dále je nutné, aby byl žadatel občanem České republiky, nebo tato osoba musí mít na území České republiky povolen trvalý pobyt. Žádost také může podat osoba, která dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky pobývá na našem území nepřetržitě po dobu 365 dnů. Vzor žádosti lze najít na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Avšak písemná žádost, která by nebyla dle stanoveného formuláře, nemůže být úřadem odmítnuta. Každý, kdo podá písemnou žádost, má právo na písemné rozhodnutí. Důležitou součástí žádosti o zprostředkování pěstounské péče je žadatelův písemný souhlas s tím, že orgán sociálně-právní ochrany dětí může zjišťovat další potřebné informace pro zprostředkování. Tento orgán také může kdykoliv zjistit, zda nedošlo ke změně skutečností, které jsou v dokumentaci uvedeny. K žádosti je dále potřeba přiložit souhlas s účastí na

²⁹ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České republiky.

přípravě k přijetí dítěte do rodiny. Jedná se o jakýsi povinný kurz budoucích pěstounů.³⁰

3.6.2 Posuzování žadatelů o zprostředkování pěstounské péče obecním úřadem obce s rozšířenou působností

Ve správním řízení, na základě kterého dojde k zařazení žadatele do evidence zájemců o zprostředkování náhradní rodinné péče, musí obecní úřad obce s rozšířenou působností nashromáždit všechny potřebné doklady a následně založí spisovou dokumentaci o žadateli. Tato dokumentace musí obsahovat:

- Žádost se všemi osobními údaji žadatele,
- Doklad o státním občanství,
- Opis z evidence rejstříku trestů,
- Zprávu o zdravotním stavu,
- Údaje o ekonomických a sociálních poměrech (bydlení, příjmy apod.),
- Písemný souhlas o tom, že orgán sociálně-právní ochrany dětí, který zprostředkovává pěstounskou péči, může kdykoliv zjišťovat další údaje jako například zda žadatel je schopen zajistit vhodné prostředí pro výchovu dítěte,
- Písemný souhlas s účastí na přípravě fyzických osob k přijetí dítěte do rodiny,
- Stanovisko obecního úřadu k předložené žádosti,
- Vyjádření obecního či krajského úřadu nebo pověřené osoby.

Po shromáždění všech těchto povinných dokladů obecní úřad obce s rozšířenou působností předává kopii celé spisové dokumentace o žadateli krajskému úřadu.³¹

3.6.3 Posuzování krajským úřadem

Krajský úřad vede evidenci nejen dětí, ale i žadatelů o zprostředkování pěstounské péče. V těchto záležitostech krajský úřad zejména posuzuje vhodnost žadatelů a pro děti v evidenci hledá vhodnou náhradní rodinu. Žadatelé jsou do evidence zařazení ihned po odborném posouzení žadatele, které zahrnuje:

- Samotné posouzení žadatele.

³⁰ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

³¹ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3

- Celkové zhodnocení přípravy k přijetí dítěte do rodiny. Sem lze zahrnout i speciální přípravu potřebnou pro pěstounskou péči na přechodnou dobu.
- Vyjádření dětí žadatele, pokud jsou toho vzhledem ke svému věku a rozumu schopny.
- Ověřování, zda děti žijící v domácnosti s žadatelem budou schopny přijmout dítě do své rodiny.
- Zjišťování bezúhonnosti jak žadatele, tak i všech ostatních osob, které s žadatelem o zprostředkování pěstounské péče tvoří společnou domácnost. Pro tyto účely se za bezúhonného nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro trestný čin směřující proti životu, důstojnosti, zdraví či mravnímu vývoji dítěte. Zkrátka se může jednat o jakýkoliv trestný čin, který by mohl mít vliv na žadatelovu způsobilost pečovat a vychovávat svěřené dítě.
- Posouzení schopnosti pečovat o děti, které vyžadují speciální péči. Takto se zejména posuzují žadatelé zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu.

Odborné posouzení se provádí vždy před zařazením dětí a žadatelů do evidence. Na základě zákona o sociálně-právní ochraně dětí má každý žadatel povinnost podrobit se vyšetření svého zdravotního stavu a také musí sdělit, kdo je jeho ošetřující lékař a na jaké adrese se nachází. Smyslem posouzení zdravotního stavu žadatele je to, zda nic nebrání dlouhodobé péči o dítě. U žadatelů se dále také posuzuje jejich duševní stav. Zde se zjišťuje, jakou má žadatel osobnost, zda má všechny předpoklady pro výchovu dítěte a nakonec se posuzuje motivace, která vedla k podání žádosti o svěřeni dítěte do pěstounské péče. Nedílnou součástí psychologického posouzení je také stabilita manželského vztahu. Na základě odborného posouzení vydá příslušný krajský úřad rozhodnutí o zařazení nebo také o nezařazení do evidence žadatelů pro zprostředkování pěstounské péče. Krajský úřad také může zamítnout žádost i před samotným odborným posouzením. V těchto případech má žadatel možnost podat odvolání proti nezařazení do evidence zájemců o zprostředkování pěstounské péče. Takové odvolání může žadatel podat jen u toho krajského úřadu, které dané rozhodnutí vydal. Odvolání musí ale obsahovat odůvodnění, kde je žadatel povinen podrobně vyjádřit, s čím nesouhlasí a pokud je to potřeba, může s odvoláním doložit nové skutečnosti. Jakmile je krajskému úřadu odvolání doručeno, vyjádří se k dané skutečnosti a

hned jej nechá postoupit odvolacímu správnímu orgánu, kterým je v tomto případě Ministerstvo práce a sociálních věcí. Jestliže krajský úřad rozhodne o zařazení žadatele do evidence, vzniká žadatelům povinnost hlásit všechny změny rozhodné pro zprostředkování pěstounské péče krajskému úřadu a to do 15 dnů ode dne jejich vzniku. Pokud by se stalo, že by osoba vedená v evidenci chtěla přijmout do své pěstounské péče dítě, které osobně už zná, může podat žádost o svěřeni konkrétního dítěte přímo příslušnému soudu.³²

3.6.4 Výběr pěstounské rodiny

Výběrem pěstounské rodiny ke konkrétnímu dítěti se zabývají odborní pracovníci krajského úřadu. V případě potřeby krajský úřad vyhledává k dětem vhodné žadatele z evidence žadatelů vedené i jinými krajskými úřady. V těchto případech jsou k takovýmto jednáním vyzváni odborníci z praxe. Základním pravidlem zprostředkování pěstounské péče je výběr takové rodiny, která je schopna přijmout dítě takové, jaké je. Rodina musí být schopna přijmout dítě se všemi jeho starostmi, přednostmi, riziky v jeho vývoji a zejména s jeho minulostí, se kterou by měli být seznámeni. Náhradní rodina by měla být také schopna přijmout dítě se všemi důsledky plynoucími z jeho pobytu v ústavním zařízení či nefungující rodině. Pěstounská rodina by také měla být připravena na možnou účast rodičů dítěte na jeho výchově.³³

3.6.5 Navazování kontaktu s dítětem

Žadatel má na základě písemného oznámení krajského úřadu právo seznámit se s dítětem a podat žádost o svěřeni dítěte do pěstounské péče nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno písemné oznámení od krajského úřadu, že byl vybrán jako vhodný pěstoun pro konkrétní dítě. Tato fáze zprostředkování pěstounské péče je nejvýznamnější, protože dochází k prvotnímu seznámení dítěte s pěstounem a je potřeba zajistit co možná nejlepší přechod dítěte do nové rodiny. Je velmi důležité znát jaké má dítě rituály nebo co má rádo. V současné době jsou děti pobývající v ústavní péči zapojeny do různých projektů, které se zaměřují na spojitost jejich života se stále se měnícím prostředím. V těchto případech mohou děti přijít do nové rodiny se svým osobním

³² BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3

³³ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3

kufříkem, ve kterém budou všechny možné předměty a vůně provázející dítě jeho celým životem.

3.6.6 Dohody o výkonu pěstounské péče

Proces zprostředkování pěstounské péče je zakončen uzavřením dohody o výkonu pěstounské péče, kterou se tato práce zabývá výše.³⁴

³⁴ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

4 Dávky pěstounské péče

Pěstounská péče je jedním z typů náhradní rodinné péče se státní pomocí. Pěstoun se nestává zákonným zástupcem dítěte a nemá na dítě vyživovací povinnost. Během pěstounské péče má vyživovací povinnost vůči dítěti stát, který pak pěstounům vyplácí příslušné dávky.

Novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí byla právní úprava dávek pěstounské péče vyjmuta ze zákona č. 117/1999 Sb. o státní sociální podpoře a byla vložena do zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. S touto změnou došlo také ke zvýšení dávek poskytovaných pěstounům. Finanční zajištění pěstounských rodin se uskutečňuje prostřednictvím pěti dávek, které by měly pokrýt náklady spojené s péčí o svěřené děti. Dítě do pěstounské péče svěřuje soud a to pouze jedné fyzické osobě nebo do společné pěstounské péče manželům. Pokud je dítě svěřeno do pěstounské péče manželům, vyplácí se dávky jen jednomu z manželů na základě dohody. Pokud se manželé nedohodnou, kdo dávky bude pobírat, rozhodne tak příslušná pobočka úřadu práce. Některé dávky pěstounské péče jsou jednorázové a některé dávky se vyplácí každý kalendářní měsíc po celou dobu trvání pěstounské péče.³⁵

Dávkami pěstounské péče jsou:

- Příspěvek na úhradu potřeb dítěte,
- Odměna pěstouna,
- Příspěvek při převzetí dítěte,
- Příspěvek na zakoupení motorového vozidla,
- Příspěvek při ukončení pěstounské péče.

4.1 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte náleží nezletilému a nezaopatřenému dítěti, které bylo svěřeno do pěstounské péče. V tomto případě se tato dávka vyplácí každý měsíc osobě, která o dítě pečuje. Ale po dosažení zletilosti dítěte se

³⁵ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

příspěvek vyplácí tomuto dítěti.³⁶ Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte se odvíjí od věku dítěte a jsou stanoveny takto:

- 4 500 Kč pro dítě věku do 6 let,
- 5 550 Kč pro dítě ve věku od 6 do 12 let,
- 6 350 Kč pro dítě ve věku od 12 do 18 let,
- 6 600 Kč pro dítě ve věku od 18 do 26 let.³⁷

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte není poskytován po celou dobu, po kterou je dítě v ústavní péči, nebo je v péči jiné osoby na základě rozhodnutí soudu. Dále v případě, kdy dítě pobírá důchod z důchodového pojištění, náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte, jen pokud je vyšší. Příspěvek pak náleží ve výši rozdílu mezi příspěvkem na úhradu potřeb dítěte a důchodem.³⁸ Výše příspěvku se také liší v těch případech, kdy dítě v pěstounské péči je závislé na pomoci jiné osoby:

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
Do 6 let	4 650 Kč	5 550 Kč	5 900 Kč	6 400 Kč
6 – 12 let	5 650 Kč	6 800 Kč	7 250 Kč	7 850 Kč
12 – 18 let	6 450 Kč	7 800 Kč	8 300 Kč	8 700 Kč
18 – 26 let	6 750 Kč	8 100 Kč	8 600 Kč	9 000 Kč

³⁹ (Tabulka je ze Zákona č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí §47 f)

Aby pěstounská rodina mohla pobírat dávky pěstounské péče, je potřeba vyplnit potřebné formuláře. V tištěné podobě si je lze vyzvednout na příslušném úřadě nebo si je každý může stáhnout z internetových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. Zde nalezneme i jiné potřebné formuláře např. potvrzení o studiu. Pokud je dítě příjemce důchodu ze systému důchodového pojištění, potvrzení o jeho výši vždy vydá Česká správa sociálního zabezpečení. V případě, kdy pečující

³⁶ Po dosažení zletilosti příspěvek náleží nejdéle do 26 roku věku dítěte, a pokud se jedná o nezaopatřené dítě a které trvale žije a napomáhá hradit náklady domácnosti s osobou, která se o dítě do dosažení zletilosti starala.

³⁷ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České republiky.

³⁸ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

osoba vlastní certifikát pro elektronický podpis, může požádat o příspěvek na úhradu potřeb dítěte elektronicky opět prostřednictvím internetového portálu MPSV. Také se může stát, že někomu byla poslána vyšší dávka nebo se někdo stal neoprávněným příjemcem dávky pěstounské péče. V takovýchto případech je osoba povinná neoprávněnou částku vrátit, o čemž rozhoduje příslušná krajská pobočka Úřadu práce České republiky. Takto je příspěvek na úhradu potřeb dítěte poskytovaný od 1. 1. 2013 na základě novelizace zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Do Roku 2012 se tato dávka poskytovala v závislosti na výši životního minima. Výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte byla 2, 30 násobek životního minima dítěte. Určitě je velmi příznivé, že jsou částky tohoto příspěvku stanoveny pevnou částkou a rok od roka se nemění.⁴⁰

4.2 Odměna pěstouna

Odměna pěstouna je dávka, která náleží vždy osobě pečující nebo osobě, která je vedena v evidenci. Každý pěstoun má nárok na tuto dávku i v těch případech, kdy svěřené dítě nemá po dosažení zletilosti nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, protože pobírá důchod. Stejně jako příspěvek na úhradu potřeb dítěte, tak i odměna pěstouna je poskytována každý měsíc a také po celou dobu nezaopatřenosti svěřeného dítěte. Výše této dávky je od roku 2013 stanovena pevnou částkou a odvíjí se od počtu svěřených dětí:

- a) 8 000 Kč při péči o jedno dítě.
- b) 12 000 Kč při péči o dvě děti.
- c) 20 000 Kč náleží pěstounovi, pokud pečuje alespoň o tři děti. Dále tato výše náleží, je-li pečováno o dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve IV stupni (úplná závislost). Za každé další svěřené dítě, se odměna pěstouna zvyšuje o 4 000 Kč.
- d) 24 000 Kč se poskytne pěstounovi, kterému bylo dítě svěřeno do přechodné péče a toto dítě je závislé na pomoci jiné fyzické osobě ve stupni II až IV.

Pokud je dítě svěřeno do pěstounské péče svému prarodiči, může se stát, že odměna pěstouna nebude vyplácena. V těchto případech se posuzují sociální a

⁴⁰ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České republiky.

majetkové poměry pečující osoby. Před rozhodnutím o poskytnutí této dávky je krajská pobočka úřadu práce povinna požádat o vyjádření příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností. Dále je velmi důležité uvědomit si, že odměna pěstouna je zcela odlišná dávka od těch ostatních, protože se posuzuje stejně jako mzda. Pro účely zákonů (daně z příjmů, pojistné na sociální zabezpečení, pojistné na úrazové pojištění a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění) se tato dávka považuje za příjem ze závislé činnosti.⁴¹ Výše odměny pěstouna je uvedena vždy v hrubém. Pěstoun dostane tuto dávku vždy až po provedení srážek.

4.3 Příspěvek při převzetí dítěte

Jedná se o dávku jednorázovou, jejímž účelem je především přispět pěstounům na nákup potřebných věcí pro dítě. Jedná se zejména o oblečení, školní pomůcky, zdravotní potřeby aj. Výše příspěvku se odvíjí od věku svěřeného dítěte. Dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí je stanovena takto:

- do 6 let 8 000 Kč,
- od 6 do 12 let 9 000 Kč,
- od 12 do 18 let 10 000 Kč.⁴²

4.4 Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla

Nárok na tento příspěvek mají ti pěstouni, kteří pečují nejméně o tři děti a zakoupili osobní motorové vozidlo, nebo zajistili, aby došlo k opravě takového vozidla. Další podmínkou pro vznik nároku na tuto dávku je, že pěstounská rodina nesmí takové auto používat k výkonu výdělečné činnosti. Tento příspěvek pokrývá 70% pořizovací ceny motorového vozidla nebo vynaložených výdajů na opravu vozidla. Výše však nesmí přesáhnout 100 000 Kč. Pokud se stane, že by pěstoun o tento příspěvek požádal několikrát, nesmí výše příspěvku přesáhnout 200 000 Kč v období deseti let. Příspěvek na zakoupení motorového vozidla může být pěstounům poskytnut dokonce i před zakoupením vozidla, ale do 6 měsíců od jeho poskytnutí je pečující osoba povinna prokázat, že vozidlo zakoupila. Pokud by se stalo, že by pěstoun motorové vozidlo, na které dostal zmíněný příspěvek,

⁴¹ BUBLEOVÁ, Věduna. Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. ISBN 978-80-87455-17-3.

⁴² Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky

prodal, daroval nebo ho začal užívat pro výdělečnou činnost, musí poměrnou část příspěvku vrátit.⁴³

4.5 Příspěvek při ukončení pěstounské péče

Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí přinesla novou dávku: příspěvek při ukončení pěstounské péče. Nárok na tuto dávku má dítě, které je ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči. Tento příspěvek je vyplacen, jakmile dojde k zániku nároku na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Výše příspěvku je stanovena pevnou částkou na 25 000 Kč a může být vyplacena jen jednou.⁴⁴

4.6 Nárok na dávku pěstounské péče

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí stanovuje veškeré podmínky vzniku nároku na výplatu dávek pěstounské péče. Nárok vzniká na základě vykonatelnosti rozhodnutí soudu o svěření dítěte do pěstounské péče. Dále má pěstoun povinnost podat žádost o přiznání jednotlivých dávek. Aby samotný nárok na dávku pěstounské péče vznikl, je důležitý písemný souhlas pěstouna s tím, že orgány státní správy mohou sdělovat všechny skutečnosti orgánům sociálně-právní ochrany týkající se nezaopatřenosti dítěte, stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby apod. Pokud by se stalo, že by dávka pěstounské péče byla vplacena neprávem v nižší částce, dojde k jejímu navýšení ode dne, od něhož dávka správně náleží. Tato doba nesmí přesáhnout období tři let. Naopak pokud by dávka pěstounské péče byla vyplacena ve vyšší částce než bylo přiznáno, výplata se ihned zastaví nebo se daná část navíc odejme. V případech, kdy dojde během pobírání dávek ke změně skutečností rozhodné pro nárok na dávku pěstounské péče, musí nastat nové posouzení nároku na dávku. Po novém posouzení se dávka pěstounské péče:

- přizná a vyplatí se v zákonem stanovené výši vždy od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém daná změna nastala.
- sníží a k vyplácení nově přiznané výši dojde až v kalendářním měsíci, který následuje po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala.
- odejme či se výplata dávky zastaví hned od prvního dne následujícího kalendářního měsíce následující po měsíci, ve kterém byla dávka pěstounské péče vyplacena.

⁴³ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

⁴⁴ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

Dle ZOSPOD nárok na dávku pěstounské péče zaniká uplynutím času. Zejména u příspěvku na úhradu potřeb dítěte a u odměny pěstouna nárok zaniká uplynutím jednoho roku. O tyto dávky se musí každoročně žádat a splňovat podmínky nároku na tyto dávky. Nárok na ostatní dávky pěstounské péče zaniká, pokud nebyl uplatněn do jednoho roku

- ode dne převzetí dítěte nebo ode dne, kdy rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče nabyde právní moci. Toto ustanovení platí, jde-li o příspěvek při převzetí dítěte.
- ode dne, kdy pěstoun zakoupil osobní motorové vozidlo nebo zařídil jeho opravu v případě příspěvku na zakoupení motorového vozidla.
- ode dne, kdy zanikl nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte, pokud jde o příspěvek při ukončení pěstounské péče.

Přechod nároku na dávku pěstounské péče není možný a nelze ho dát ani do zástavy. Ale v případě smrti pěstouna, vstupují do dalšího řízení o dávce další oprávněné osoby: manželka nebo manžel, děti či prarodiče. Postupně se těmto oprávněným osobám vyplatí dávky, které byly přiznány před smrtí oprávněné osoby. Důležité je uvědomit si, že nároky na dávky pěstounské péče nejsou předmětem dědictví.

4.7 Řízení o dávkách pěstounské péče

O všech dávkách pěstounské péče vždy rozhoduje krajská pobočka Úřadu práce. Řízení o dávkách se zahajuje na základě písemné žádosti, které je ke stažení na stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Pokud probíhá řízení o příspěvku na úhradu potřeb dítěte, zastupuje nezletilé dítě pěstoun nebo osoba v evidenci. Žádost o dávku musí obsahovat všechny podstatné náležitosti, které obecně žádost musí mít a dále musí obsahovat:

- Veškeré skutečnosti, které prokazují nezaopatřenost dítěte.
- Rozhodnutí soudu o svěřeni dítěte do pěstounské péče.
- Pokud je potřeba doklad, který prokazuje stupeň závislosti dítěte na pomoci jiné fyzické osoby.
- Doklad, který prokazuje v jaké výši je vyplácen důchod z důchodového pojištění, jde-li o nárok na příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

- Doklad potvrzující výši nákladů, které byly vynaloženy při koupi motorového vozidla nebo při jeho opravě, jde-li o nárok na příspěvek při zakoupení motorového vozidla.

Příjemce dávky pěstounské péče je zejména povinen písemně ohlásit všechny nastalé změny, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku. Tyto skutečnosti musí příjemce ohlásit příslušné krajské pobočce Úřadu práce a to do 8 dnů ode dne, kdy skutečnosti nastaly. Pokud je příjemce vyzván, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, má povinnost tak učinit do 8 dnů ode dne doručení výzvy. Pokud by příjemce ve stanovené lhůtě takto neučinil, může být výplata dávek zastavena. Dále je příjemce povinen vrátit neprávem přijaté částky. Jedná se o případy, kdy pěstoun přijal dávku pěstounské péče ve vyšší částce, než mu právem náleží. O tom, zda má příjemce povinnost dávku vrátit, rozhoduje příslušná pobočka Úřadu práce, která příslušnou dávku vyplatila. Veškeré vrácené částky od příjemců dávek se stávají příjmem státního rozpočtu. U dávek pěstounské péče vždy platí, že proti rozhodnutí o dávkách pěstounské péče lze podat odvolání, o kterém pak rozhoduje ministerstvo.⁴⁵

4.8 Poskytované služby

Služby poskytované náhradním rodinám sledují zejména podporu rodinám, které uvažují o pěstounské péči nebo rodinám, které už mají ve své péči jedno či více dětí. Služby poskytují vyškolení odborníci, kteří napomáhají ke stabilizaci náhradní rodiny a k profesionalizaci pěstounských rodin. Díky těmto službám mohou pěstounské rodiny lépe porozumět chování svěřených dětí a pomoci jim vyrovnat se s prožitou minulostí, která většinou není dobrá. V současnosti je dle mého názoru míra poskytovaných služeb pěstounským rodinám na dobré úrovni. Část služeb poskytují osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a také jsou zde služby poskytované státními institucemi.

Náhradním rodinám, o.p.s. je osoba pověřená k sociálně-právní ochraně dětí, jejímž posláním je rozvoj náhradní rodinné péče v Karlovarském kraji. Tato organizace zejména seznamuje veřejnost s tím, že náhradní rodinná péče by měla být upřednostňována před péčí ústavní. Cílem organizace je zajistit, aby dítě svěřené do pěstounské péče vyrůstalo v bezpečném prostředí. Dále pracovníci této organizace poskytují podporu pěstounům a zajišťují kontrolu výkonu pěstounské

⁴⁵ Zákon č. 359 ze dne 9. prosince 1999 o sociálně-právní ochraně dětí. In sbírka zákonů České Republiky.

péče. Vedle těchto zásadních cílů se organizace snaží získat nové zájemce o pěstounskou péči. Vyškolení pracovníci poskytují pěstounským rodinám odborné služby, které velmi napomáhají zvládat těmto rodinám problémy související s přechodem dítěte do nové náhradní rodiny. Mezi tyto služby například patří například asistovaný kontakt třetí nezávislé osoby, rodinné konference za účelem vytvoření plánu pro podporu dítěte, a workshopy pro školy. Tou nejdůležitější poskytovanou službou je dle mého názoru terapie, která je vykonávána v takové podobě, která odpovídá situaci v pěstounské rodině.⁴⁶

4.8.1 Terapie

Terapeutické metody napomáhají zlepšovat komunikaci v pěstounské rodině a hlavně pomáhají pěstounům s výchovnými problémy svěřených dětí. Zejména princip rodinné terapie napomáhá vyřešit problémy dlouhodobého rázu a najít cestu ze začarovaného kruhu. Samozřejmě aby měla rodinná terapie kladné účinky, je zapotřebí ochota docházet na pravidelné sezení všech členů rodiny. Jedna z neúčinnějších metod se nazývá My backpack. Tato metoda se zabývá systémem mluvení s dětmi o velmi těžkých situacích jako např. důvody vedoucí k jejich odchodu z původní rodiny. Aby se děti rozmluvily a dokázaly lépe hovořit o svých problémech, využívá tato metoda maňáska, vhodný počítačový program a možnost vytvořit si knihu s vlastním příběhem.⁴⁷

4.9 Komparace s Britským modelem pěstounské péče

Pro určité porovnání našeho systému pěstounské péče s jiným modelem, jsem si vybrala Velkou Británii, protože jejich model si Česká republika dávala za svůj vzor. Britský model ovlivnil podobu naší pěstounské péče, ale setkáváme se zde také se značnými problémy

Obecně je na „západě“ uznáván názor, že při rozhodování o umístění dítěte do pěstounské péče se přihlíží k právům biologických rodičů. Je zde zastáván názor, že jakmile je dítě umístěno v pěstounské péči dlouhodobě, slábne tak vztah s jeho biologickými rodiči. Z tohoto důvodu, se v Británii upřednostňuje pěstounská péče na přechodnou dobu. Přesně takovou formu pěstounské péče jsme v nedávné době okopírovali. Málo kdo se už ale zajímal o to, jaká mohou nastat rizika, anebo jestli je vhodné neustále posuzovat biologické rodiče a dítě si neustále

⁴⁶ Náhradní rodinná péče. Náhradním rodinám [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.nahradnimrodinam.cz/nahradni-rodinna-pece/>

⁴⁷ Terapie. Náhradním rodinám [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.nahradnimrodinam.cz/terapie/>

„přehazovat jak horkou bramboru.“ Dlouhodobá pěstounská péče nebyla ve Velké Británii moc využívána, protože to znamenalo, že šance na návrat k vlastním rodičům slábne. Avšak i tak se ale našel někdo, kdo zastával názor, že dlouhodobá pěstounská péče je pro dítě přínosem. Zejména pro dobrý pocit dítěte, že někam patří, že má své místo v rodině. Tato slova vystihuje citát Gillian Schofield z knihy *Growing up in foster care* z roku 2004:

„ Dlouhodobá pěstounská péče je jedno z nejlépe střežených tajemství systému péče o dítě. Je jen zřídka zmiňována jako pozitivní volba, ačkoliv existuje velká skupina zranitelných dětí, pro které je umístění do dlouhodobé pěstounské péče nejlepší šancí na bezpečný rodinný život. “

Dalším velkým rozdílem britského modelu od našeho systému pěstounské péče je nestabilita umístění dítěte. Jedná se o to, že většina dětí v dlouhodobé pěstounské péči velmi často mění prostředí. Studie v Británii dokázaly, že velmi málo dětí stráví s jednou pěstounskou rodinou více jak osm let. V České republice se dle mého názoru legislativa a zprostředkování pěstounské péče shodují se zájmy dítěte. Ve Velké Británii je zcela patrný rozpor mezi zájmy biologických rodičů, postupy agentur a legislativními úpravami. Dále je naprosto šokující fakt, že v Británii je stabilita umístění dítěte považována doba trvající alespoň dva roky. Je zřejmé, že má Britský model pěstounské péče řadu problémů. Jedná se o časté přesuny dítěte a o to, že biologická rodina je nenahraditelná. Je zastáván názor, že umístění dítěte do pěstounské péče znamená naprosté oslabení vazeb na svou původní rodinu. Tyto obavy jsou také posilovány nedostatečně ověřovanými způsoby, jak jsou pěstouni vybíráni. Cílem pěstounské péče v Británii je posílit stabilitu umístění dětí – trvalé umístění v pěstounské rodině. Na rozdíl od toho se Česká republika snaží, aby pro vybrané případy fungovala krátkodobá pěstounská péče. Je velmi důležité zaobírat se zahraniční literaturou a zkoumat fungování jiných systémů, abychom se u nás vyvarovali již známým chybám.⁴⁸

⁴⁸ SOBOTKOVÁ, Irena a Veronika OČENÁŠKOVÁ. Pěstounská péče očima dospělých, kteří v ní vyrostli: trendy vs. zkušenosti. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. ISBN 978-80-244-3821-4.

Závěr

O náhradní rodinnou péči, respektive o pěstounskou péči se zajímám již delší dobu, proto jsem ráda, že jsem měla možnost vypracovat mou bakalářskou práci na toto téma a proniknout tak do změn, které přinesla novela ZOSPOD. Mohu konstatovat, že je velmi přínosné pevné stanovení dávek pěstounské péče odvíjející se od věku dítěte a od počtu svěřených dětí. Finanční zajištění těchto rodin je velice důležité, ač se leckomu může zdát, že stanovené výše jsou „přehnaně“ vysoké. Není tomu tak.

Od roku 2012 do roku 2015 byl aktivován vládní dokument Právo na dětství, jehož cílem byla podpora náhradní rodinné péče a především souvisel s profesionalizací pěstounské péče. Protože je v České republice velmi malý zájem o pěstounství, může docházet k tomu, že ji pak vykonávají „málo vhodní“ lidé a hrozí zde riziko, že ji někteří lidé budou vykonávat jen za účelem finančního obohacení. ZOSPOD totiž stanovuje, že výše odměny osoby v evidenci činí 20 000 Kč za měsíc i v tom případě, že zrovna o žádné dítě nepečuje. Řekla bych, že na toto téma by se dalo diskutovat hodiny a závěry by se určitě lišily. Já s výší této odměny souhlasím, protože být kdykoliv připravena přijmout do své péče dítě a řádně se o něj postarat, není jednoduché. Na druhou stranu věřím, že existují tací lidé, kteří tímto způsobem řeší svou finanční situaci bez ohledu na to, zda mají dostatečný zájem o péči svěřených dětí. V tomto ohledu je určitě zapotřebí neustále oslovovat veřejnost a hledat vhodné pěstounské rodiny.

Za velice přínosné pokládám širokou škálu odborných služeb, které jsou pěstounským rodinám poskytovány. Většina svěřených dětí přichází do rodiny se špatnými zkušenostmi, mohou mít velmi špatný psychický stav. V těchto případech jsou například terénní pracovníci velmi potřební a pomohou rodině zvládnout ty nejtěžší chvíle související s příchodem dítěte. Jen mám obavy, aby všechny poskytované služby byly kvalitní a splňovaly svůj účel.

I když jsme v současné době na velmi dobré úrovni v poskytování a financování pěstounské péče či jiných forem náhradní rodinné péče, i tak lze říci, že se ocitáme v době, kterou já osobně označuji za krizovou. V současné době není chápána tradiční hodnota rodiny, děti se často rodí nemanželským párům, které nejsou citově vyspělí. Počet ohrožených dětí tímto roste. Je proto velmi důležité

se takovýmto tématem neustále zabývat a snažit se pomáhat zvládat původní rodině krizové situace či v druhém případě, najít pro ohrožené dítě vhodnou rodinu, která by byla schopna poskytnout dítěti láskyplnou péči.

Seznam použité literatury a jiné zdroje

Právní předpisy:

1. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
2. Úmluva č. 104/1991 Sb., o právech dítěte
3. Úmluva č. 43/2000 Sb. m. s., o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení.
4. Zákon č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník
5. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí
6. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře
7. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Literatura:

8. BUBLEOVÁ, Věduna. *Základní informace o pěstounské péči a péči poručníka*. 2. Praha: Středisko náhradní rodinné péče, o. s., 2013. 52 s. ISBN 978-80-87455-17-3.
9. MATĚJČEK Z. A KOL., *Náhradní rodinná péče*, Portál 1999, s. 34
10. MARIE, Vrtišková. *Teorie a metody sociální práce II.* 2010. Brno: Tribun EU, 2010, 190 s. ISBN 978-80-7399-228-6.
11. *Na cestě k vlastní rodině*. 2008. Praha: Otevřená společnost o. p. s., 2008, 92 s. ISBN 978-800-87110-12-6.
12. NOŽÍŘOVÁ, Jana. *Náhradní rodinná péče*. Praha: Linde Praha, 2012, 94 s. ISBN 978-80-8613191-7.
13. *Rodina v II. decenniu 21. století*. 2013. Praha: Educa service, 2013, 528 s. ISBN 978-80-87306-13-0.
14. KREBS, Vojtěch. *Sociální politika*. 5. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 542 s. ISBN 978-80-7357-585-4.
15. SOBOTKOVÁ, Irena a Veronika OČENÁŠKOVÁ. *Pěstounská péče očima dospělých, kteří v ní vyrostli: trendy vs. zkušenosti*. 1. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. 197 s. ISBN 978-80-244-3821-4.
16. SYCHROVÁ, Adriana. *Ústavní péče v resocializačním kontextu*. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2014, 179 s. ISBN 978-80-7395-756-8.

17. TOMEŠ, Igor. *Obory sociální politiky*. 2011. Praha: Portál, s. r. o., 2011, 366 s. ISBN 978-80-7367-868-5.

Internetové zdroje:

18. Děti patří domů. *Dohoda o výkonu pěstounské péče* [online]. 2016 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.detipatridomu.cz/pestounska-pece/dohoda-o-vykonu-pestounske-pece/>
19. Náhradní rodinná péče. Náhradním rodinám [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.nahradnimrodinam.cz/nahradni-rodinna-pece/>
20. Náhradní rodinná péče. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/7256>
21. Obczan. *Oddíl 2 (pěstounství)* [online]. 2013 [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <https://www.obczan.cz/zakon/noz/cast-druha/hlava-iii/dil-3/oddil-2?detail-item-2766-comments-item-600-expanded=1&detail-item-2786-comments-item-607-expanded=1&do=detail-item-2784-comments-item-606-switchExpanded>
22. Terapie. Náhradním rodinám [online]. 2016 [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://www.nahradnimrodinam.cz/terapie/>

Seznam zkratk

NOZ - Nový občanský zákoník

ZOSPOD - Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dohoda o výkonu pěstounské péče

Příloha: Vzor dohody o výkonu pěstounské péče

Centrum podpory pěstounské péče, o. s., IČ 0000000
se sídlem Jasanová 583/9, 562 01 Ústí nad Orlicí,
jednající Mgr. Xaverem Vopichem, ředitel,

a

manželé Jan Novák, nar. 1. 1. 1970 a Jana Nováková, nar. 2. 2. 1972,
bytem Heroltická 4, 562 01 Ústí nad Orlicí – Černovír
dále jen pěstouni, na straně druhé,

uzavřeli dne 15. 3. 2016

tuto

DOHODU

o výkonu pěstounské péče podle § 47b odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně
dětí a dále podle občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

(Vzor dohody je převzat ze stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, dostupné
online z: <http://www.mpsv.cz/cs/7256>)

Resumé

My bachelor thesis is especially about foster care and about benefits related to people, who care about neglected or abandoned children. The first part of my thesis deals with family and its types. At the present time lots of families are not functional and many of parents are unmarried. Then I analyze the legislation relating to family and foster care. In my opinion it is very important, because of amendment by the law No. 359/1999 Sb. and the new civil code from 2014. The new legislation of foster care and their benefits are better and more systematically modified. In the next part of this thesis I describe institutional care and its history, which is very diverse.

Then I devoted foster care and its benefits. The benefits were increased in 2013 and there is also the obligation to conclude an agreement on the performance of foster care. Then the most discussed theme is the professional foster care and the benefit for a person in register.

The final part treats services, which are very useful for the children, who are in a new family and for their foster parents. The British system of foster care is the last topic the thesis deals with. It is important, because Czech system had inspired from it and it shows the mistakes of this system.